

При цьому заслуговує уваги робота відомих в Україні вчених «Розробка та впровадження національної системи управління проектами соціально-економічного розвитку України в сферах державного управління, освіти і виробництва», висунутої на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки, в якій використаний кращий світовий досвід та запропоновані нові системи управління.

Отже, одним із головних напрямів державного управління, ми вважаємо, є розгляд його як процесу переробки інформації, при цьому, використовуючи проекти для створення новітніх систем управління за допомогою принципу декомпозиції і з залученням методологічного та організаційного підходів.

Таким чином, саме науковий підхід щодо інформатизації є дійсно підвалиною швидкого та успішного розвитку державного управління в Україні.

Література:

1. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 182.
2. Закон України «Про Національну програму інформатизації» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.

Охотнікова О. М., Насушна О. В.

СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ПІДХІД ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПОСАДОВА ОСОБА» В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Об'єктивні процеси, які відбуваються в житті нашої держави та суспільства вимагають перегляду багатьох положень сучасної юридичної науки. Формування нового розуміння правових інститутів на певному етапі розвитку прямо пов'язане з політичними, соціально-економічними та іншими процесами в країні. В зв'язку з цим деякі інститути, правові явища та категорії потребують нового визначення та наукового обґрунтування. Однією з таких категорій в адміністративному праві, яка потребує додаткового наукового дослідження та відповідного переосмислення є поняття посадової особи.

На даний час ні в законодавстві про адміністративні правопорушення, ні в адміністративно-правовій науці не вирішена проблема розуміння категорії «посадова особа». Незважаючи на те, що в значній частині юридичних складів адміністративних проступків спеціальним суб'єктом відповідальності законодавець визначив посадових осіб, КУпАП не містить їх визначення. Значний науковий та практичний інтерес щодо визначення поняття посадової особи дає підстави стверджувати про існування різних підходів у дослідженні даного питання.

В сучасній правовій науці виділяють два протилежні підходи до розуміння поняття «посадова особа» – широкий та вузький [1, с. 13]. Найбільший інтерес

вони викликали у наукових колах адміністративної та кримінальної галузей правової науки. В дослідженнях вчених - криміналістів переважав широкий підхід до розуміння посадової особи, її розглядали як суб'єкт, протиправні дії якого мають підвищену суспільну небезпеку [2]. На відміну від такого підходу, представники адміністративно-правової науки зосереджували свою увагу на особливостях правового статусу посадової особи як учасника управлінських відносин [3, с.11-12]. Дослідження змісту поняття посадової особи в адміністративному праві проводились майже завжди через призму державної служби, в результаті чого посадові особи ототожнювались з державними службовцями державних органів влади та їх апарату.

На думку деяких науковців, відсутність єдиного підходу у визначенні поняття «посадова особа» породжує практичні проблеми в реалізації законодавства чим викликає гострі дискусії у правовій науці [4]. Ми цілком погоджуємося з необхідністю наукового переосмислення категорії «посадова особа».

Тому вбачається за необхідне здійснити дослідження основних етапів розвитку змісту цього поняття. Це дозволить визначити розвиток правового статусу посадової особи на різних етапах розвитку держави.

Так, довгий час в правовій науці продовжував існувати галузевий підхід у дослідженнях поняття «посадова особа». Аналіз чинного законодавства та наукових праць свідчить про те, що такий підхід зберігається і сьогодні.

Вперше серед адміністративістів сучасне поняття посадової особи сформулював І.І.Свтихiev [5, с.49-50]. Основною ознакою посадової особи автор назвав зайняття посади у державній установі та підприємстві. Проте, дане визначення не можна вважати досконалим, тому що воно є не повним та не відображає усіх специфічних ознак посадових осіб.

С.С. Студенікін застерігав, що віднесення всіх посадових осіб до державних службовців не дозволяє останніх вважати посадовими особами [6, с.77]. Ц.А. Ямпольська вказувала на спеціальний обсяг службових повноважень посадової особи, які й визначають особливість її правового статусу. Але автор наголошувала лише на праві посадових осіб вчиняти юридично значимі дії, проявом яких є видання адміністративних актів [4, с.41]. Така позиція неодноразово піддавалася критиці в юридичній літературі, зокрема: В.М. Горшенювим, І.М. Пахомовим, Ю.О. Петровим. Діяльність посадових осіб не обмежується лише прийняттям адміністративних актів, вони також вчиняють ряд інших організаційних дій, що спрямовані на забезпечення діяльності всієї організаційної структури.

Крім того, проведений аналіз свідчить про те, що єдиної думки щодо сутності посадової особи в адміністративно-правовій науці не досягнуто. На думку А.Матіоса це зумовлюється такими факторами:

- 1) масштабістністю самого поняття посадової особи і зумовленою цим широтою підходів до його вивчення;
- 2) ставленням держави до галузі адміністративного права;
- 3) кримінально-правовою спрямованістю дослідження правового статусу посадової особи [7].

На сьогодні на конституційному рівні одночасно використовуються терміни «службова особа» та «посадова особа». Разом із тим рівень науково-теоретичного осмислення правового статусу посадової особи залишається недостатнім.

Аналіз чинного законодавства не дає єдиної відповіді на поставлене питання. Так, КУпАП передбачає адміністративну відповідальність посадових осіб, але не містить згадки про відповідальність керівників підприємств, установ, організацій як посадових осіб, що мають спеціальний статус, яка згідно з кодексом ототожнюється із відповідальністю посадових осіб. При цьому виникає необхідність визначення загального поняття «службова особа», «посадова особа», «керівник», які будуть визначатися у сферах як кримінального, так і адміністративного законодавства, а не у межах тільки одного кодексу, а КУпАП потребує змін в частині визначення спеціального суб'єкта адміністративного правопорушення [8].

Тому, з метою усунення прогалин та уникнення колізій в правовому регулюванні даного питання, пропонується відійти від суто галузевого підходу до питання визначення поняття «посадова особа» та на законодавчому рівні закріпити загальне поняття посадової особи для всіх галузей права та шляхом внесення змін до чинних нормативно-правових актів усунути невизначеність терміну «посадова особа» та підміну його поняттям «службова особа». А також доповнити статтю 14 КУпАП таким визначенням даного поняття: посадова особа – це особлива категорія керівників та службових осіб підприємств, установ, організацій різних форм власності, які постійно або тимчасово, за призначенням, вибором чи в іншому встановленому порядку займають передбачені посади, і при цьому наділені організаційно-розпорядчими та адміністративно-господарськими повноваженнями.

При цьому, на нашу думку, закріплення єдиного для всіх галузей права нормативно-правового визначення поняття «посадової особи» дасть поштовх для початку якісно нового етапу в правовій науці.

Література:

1. Усольцев А.Т. Должностное лицо в советском государственном управлении // Правоведение. – 1987. – №2. – С.13-19.
2. Коржанский Н.И. Объект посягательства и квалификация преступлений. – Волгоград, 1976, с.90-91.
3. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні: Навчально-методичний посібник / За заг.ред.Н.Р.Нишчик. – К.: ІнОре, 1999. – 242 с.
4. Ямпольская И. А. О должностном лице в советском государственном аппарате // Вопросы административного права. – М.-Л., 1949. – С.134 -153.
5. Евтихийев Е.И., Власов В.А. Административное право СССР. – М., 1946. – 302 с.
6. Студеникин С.С. К вопросу о советской государственной службе / В кн.: «Вопросы советского административного права». – М.-Л., 1949. – С.61-96.
7. Матіос А. Генезис адміністративно-правового статусу посадової особи // Право України. – 2006р.- № 6, с. 33-37
8. Охотнікова О.М. Адміністративна відповідальність керівника державного підприємства, установи, організації в Україні. Автореф.дис. канд. юр. наук: 12.00.07. Київ-2004. –20с.